

BRIEF: CIEPŁOWNICTWO I EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA

NAJWAŻNIEJSZE:

- Polskie systemy ciepłownicze mają ponad **5,8 mln** przyłączonych gospodarstw domowych. To najwięcej w całej UE.
- **Podstawowym wyzwaniem dla sektora ciepłownictwa systemowego jest odchodzenie od dominacji paliw kopalnych, co wpływa na pogarszającą się kondycję biznesową sektora.**
- Fundusze na transformację ciepłownictwa będą pochodziły w dużej mierze ze środków UE.
- Najważniejszymi źródłami wsparcia, przyczyniającymi się do realizacji celów klimatycznych będą: **program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS), Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji**, czy wpływy z **Unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS)**, które są wydatkowane m.in. w ramach **Funduszu Modernizacyjnego**.
- Kierunek działań MKiŚ oparty jest o trzy filary: **efektywność energetyczną, OZE, magazynowanie ciepła oraz transformację cyfrową.**
- Priorytetowe wdrażanie i stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.

INFORMACJE ROZSZERZONE:

- Miasta wojewódzkie w Polsce są ogrzewane scentralizowanymi systemami ciepłowniczymi. Największy w EU system, o mocy cieplnej kilku GW, znajduje się w Warszawie. Systemy o tej skali to wyzwania w kontekście transformacji.
- Pod względem ilości ciepła dostarczonego do odbiorców, jesteśmy drugim w UE rynkiem ciepła systemowego.
- Traktujemy priorytetowo **obniżenie wysokiego zużycia paliw kopalnych**. Elektryfikacja stanowi szansę na odejście od ich stosowania w konwencjonalnych kotłach. Kluczową technologią będą pompy ciepła współpracujące z magazynami ciepła.
- Wysoka efektywność energetyczna wymaga **transparentności**, a **cyfryzacja procesów** odegra kluczową rolę w wykorzystaniu potencjału w integrowaniu źródeł OZE.
- **Digitalizacja ciepłownictwa** pozwala: **lepiej integrować pracę rozproszonych OZE**, efektywnie zarządzać energią, wykorzystywać możliwości innych sektorów (elektroenergetyka) oraz zapewniać odbiorcom bezpieczne i stabilne dostawy ciepła.
- W Polsce stwierdzane są przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza, za które odpowiada m.in. indywidualne ogrzewanie budynków mieszkalnych kotłami na paliwa kopalne oraz zły stan techniczny, w tym wysoka energochłonność. Podejmowane są więc działania mające **przyspieszyć wymianę źródeł ciepła oraz termomodernizację budynków mieszkalnych**. Prowadzone są one przy wsparciu finansowym NFOŚiGW.
- Głównym narzędziem finansowych poprawy jakości powietrza w Polsce jest **Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”**.
- Środki w ramach KPO oraz FEnIKS przeznaczone na finansowanie wymiany źródeł ciepła oraz poprawę efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych poprzez ich termomodernizację to **ponad 20 mld zł**.
- Rozważamy wprowadzenie rozwiązań kompleksowych (dla poprawy efektywności energetycznej i zmniejszenia emisyjności), tj. w pierwszym kroku docieplenia budynku, przed zakupem i montażem pompy ciepła. **Dofinansowanie w ramach Programu będzie można uzyskać tylko na urzędzenia o potwierdzonej jakości.** Gwarancją będzie wpisanie pompy na listę zielonych urządzeń i materiałów (tzw. listę ZUM).

Ważne! Dokument jest przygotowany w oparciu o dane, które były aktualne w dniu jego opracowania. W określonych obszarach mogą być dostępne świeższe informacje. Jeżeli interesują państwa aktualne dane liczbowe oraz szczegóły dotyczące poruszonych w zestawieniu zagadnień, pytania prosimy kierować na adres: media@klimat.gov.pl

- Kładziemy nacisk, aby transformacja energetyczna prowadzona była w sposób nie tylko **dobrze zorganizowany i efektywny, ale też sprawiedliwy i akceptowalny społecznie.**
- Tworzymy ramy prawne i zapewniamy instrumenty finansowe do przeprowadzenia tego procesu w Polsce.
- Sprawiedliwa transformacja obejmuje odejście od technologii szkodliwych dla ludzi i klimatu na rzecz opracowania zrównoważonych metod pozyskiwania i wytwarzania energii.
- **Ważną rolę odgrywają tu działania edukacyjno-promocyjne, prowadzone na poziomie krajowym i regionalnym.**
- Nowa wersja „**Krajowego planu na rzecz energii i klimatu**” wyróżnia dwa aspekty sprawiedliwej transformacji: zabezpieczenie grup społecznych najbardziej narażonych na ubóstwo energetyczne i zapewnienie wsparcia regionom węglowym.
- Szereg szczegółowych rozwiązań w zakresie ochrony przed ubóstwem energetycznym zawiera opublikowany w 2021 r. przez MKiŚ dokument „**Bank dobrych praktyk. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu w Polsce**”. Skierowany jest on do administracji rządowej oraz różnych szczebli administracji samorządowej.
- Przewidziano dwie formy wsparcia: finansowe i niefinansowe. Do ważniejszych programów wsparcia finansowego zalicza się: „**Czyste Powietrze**”, „**Ciepłe Mieszkanie**” i „**Moje ciepło**”.
- Niefinansową formę przeciwdziałania ubóstwu i jego skutkom stanowią m. in. **przepisy wprowadzające zakaz wstrzymania dostaw energii elektrycznej odbiorcy wrażliwemu czy dające możliwość zwrócenia się do sprzedawcy energii elektrycznej/paliw gazowych z wnioskiem o zastosowanie programu wsparcia wobec zaległych i bieżących należności.**
- Prognozy wskazują, że **Polska może ustabilizować skalę ubóstwa energetycznego w 2030 r. na poziomie nie wyższym niż 11%.**
- Transformacja energetyczna wiąże się z poważnym ryzykiem dla regionów węglowych, z drugiej jednak strony otwiera przed nimi szanse na „nowy początek”, w tym w zakresie rozwoju nowych rodzajów wytwarzania energii czy nowych sektorów przemysłu.
- Obowiązują **dwie umowy społeczne**. Pierwsza, zawarta w 2021 r., dotyczyła **transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego oraz wybranych procesów transformacji województwa śląskiego**. Zawiera m. in. mechanizm finansowania spółek sektora górnictwa węgla kamiennego, definiuje osłony socjalne dla pracowników likwidowanych kopalń. Zakłada zamknięcie ostatniej kopalni w 2049 r. Druga, z 2022 r., dotyczy **transformacji sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego**, w tym wydzielenia wytwórczych i wydobywczych aktywów węglowych ze spółek z udziałem Skarbu Państwa.
- W sierpniu 2023 r. uchwalona została **ustawa o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego** (Dz. U. poz. 1737).
- Będzie wspierany **proces budowy nowych zdolności produkcyjnych i rozwoju nowych branż w regionach węglowych**. Wsparciem dla tych działań będą terytorialne plany **sprawiedliwej transformacji**, ze szczególną rolą **Funduszu Sprawiedliwej Transformacji**.
- W grudniu 2022 r. KE przyznała łącznie **3,85 mld euro** wsparcia finansowego dla czterech programów dla regionów węglowych w woj.: Śląskim, Dolnośląskim, Łódzkim, Wielkopolsce i Małopolsce.

Komunikaty MKiŚ:

- Porozumienia sektorowe w kontekście wyzwań OZE w Polsce [czytaj więcej](#)
- Otwarcie ciepłowni geotermalnej w Kole - [czytaj więcej](#)
- Wiceminister Krzysztof Galos wziął udział w debacie Energetyka i Gospodarka Obiegu Zamkniętego. Wyzwania dla energetyki konwencjonalnej, wyzwania dla OZE - [czytaj więcej](#)

Ważne! Dokument jest przygotowany w oparciu o dane, które były aktualne w dniu jego opracowania. W określonych obszarach mogą być dostępne świeższe informacje. Jeżeli interesują państwa aktualne dane liczbowe oraz szczegóły dotyczące poruszonych w zestawieniu zagadnień, pytania prosimy kierować na adres: media@klimat.gov.pl